

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kiment balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasáboz sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

A „nyiltér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. Könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

april-juniusi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.
Félévre . . . 6 „
Évfolyamra . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Lincoln Abrahám.

(S.) A forgandó emberi dolgok természetében fekszik, mikép ritkán élvezhetjük különben is rövidre szabott örömeinket, a nélkül, hogy a keserv sajtó utóíze meg ne zavarná azokat.

Még rezegnek a diadal gurjai, miket az észak-amerikai unió döntő győzelme megpendített minden emberbarát lelkében, s ime már egy, a kebelt mélyen megrendítő gyászír érkezik.

Lincoln a győzelmes észak dicső elnöke egy déli rajongó által meglövetett.

Vonakodtunk elhinni egyelőre: de az utóbbi tudósítások, fájdalom, megerősítik e megdöbbentő eseményt, és csak annyiban enyhítik azt némileg, a mennyiben jelentik: hogy az unio esze, Seward külügyi államtitkár, bárha szintén megsebesített, már üdülő fében van; annak hatalmas karja, Grant tábornok, fővezér pedig a veszélyt kikerülte.

De ugyanazon unio szive, lelke Lincoln, a ki sok elődénél mélyebben érezte a visszas helyzetet, mely az észak és dél között az utóbbi iránt tanúsított tulságos engedékenység folytán képződött, s mindinkább elmérgesedett, és fenkölt lelkülete által, mintegy kényszerítve lön hozzájárulni a csomó megoldásához; — ő, a ki ugyanannyi mérséklettel, mint erélylyel hajtotta végre a nagy Washington örökségének megmentését, s erős kézzel tűzte helyére vissza a már-már ingadozó csikos-csillagos lobogót, az ellene másodizben megkísérlett orgyilkosság áldozata lön.

Ő, ki három millió rabszolgának szerezte vissza az emberi méltóságát, dicsősége tetőpontján, midőn fenséges művét betetőzni, s a szenvedélyek által felborozdált hazai földet ismét megegyengetni akar; midőn a kedélyeket megnyugtató, s a törvényes rendet helyreállító, vala, épp akkor kényszerült leszállni a sir éjjelebe, midőn a szabadság napját Amerika egére visszavarázsolta.

Ha a rabszolgatartás a köztársasági intézményekkel üzőtt gúny vala, szennyfolt a déli államok országos becsületén; ugy bizonyára még nagyobb bűn volt élethalál harcot küzdeni ez óriás igazságtalanság további föntartásáért, s az utóbbi merény csak súlyosbította a bűnt, és még mélyebben véste be a történelem táblájára ama gyalázatot.

Tudva van, hogy a secessio főnökei előbb magas hadi hivatalokat viseltek az unio székhelyén Washingtonban, és mielőtt onnan megszöktek, s a lázadás zászlóját Richmondban felütötték, csaknem minden fegyvert, lőszer és más készletet átsempésztek a déli államokba, a legnevezetesebb várakat és hadászati pontokat körül kerítették; stb. de oly ügynek, mely árulással kezd, s orgyilkossággal végzi pályafutását — jövője nem lehet.

Nincs oly neme a politikai gyilkosságnak, a mely igazolható volna, s annál undokabb az, midőn a tehetlenség végvonaglásában a boszu nemtelen ösztöne vezérli.

Maga O'Connell, a nagy ir agitator mondja egyik jeles beszédében, hogy „nincs oly nagy politikai változás a melyért egy csepp vért kiontani érdemes volna.” Magunk is azt hisszük, mikép a déliek utján, ha eddig nem virított a siker rózsája, e tett még kevésbé fogja megteremni a győzelem babérkoszoruját.

Sőt ellenkezőleg e föllépés csak még nehezebbé teheti helyzetüket.

Washington nemes őrezelleme viraszt Amerika felett, és mi bizunk benne, hogy az unio ismét megszilárduland a szabad intézmények biztos alapján, bárha egy akadályt kellend elhárítani, főleg a dél legyőzése folytán megváltozandó társadalmi reformok tekintetéből, míg a béke teljesen helyre lesz állitva; de hogy a kívánt siker végre is el nem maradhat, azt bizonyosan véljük.

Más kérdés az, ha valjon Lincoln utóda oly sima, békülékeny módon járand-e el, ugy a déliek, mint a külföld irányában, a mint azt ő maga tette volna.

John son alelnököt szintén köztársasági érzelműnek, de Lincoln-nál kevésbé mérsékelt egyéniségnek festik, s hogy e változás fontosságát, valamint a déli államokban, ugy Európában is felismerik, kitűnik abból, hogy az arany az amerikai pénzpiacra 42-ről egyszerre 105-re szökkenett fel; Napoleon császár algiri utját felfüggesztette; az angol parlament pedig szerencsét kívánt az unio kormányának a kivívott elhatározó győzelemhez.

Nyilván való, hogy Párisban Mexikoért, Londonban Canadaért aggodnak; ott a caesarismus új vívmányát látják veszélyben fogni, itt a néhai gyarmatok maradványának elvesztése miatt töprekednek.

Valjon melyik aggodalma fog előbb valósulni, valjon mindkettő, vagy egyiké sem?

A történelem van hivatva idehátrább földeríteni azon titkos működés szálait, mely a déliek törekvéseinek szitogatására a mérvad bense okokon felül kétségkívül befolyalt; mindazonáltal, a mennyire e perczben már hozzá vethetni, aligha Anglia nem leend az első, melynek az Anteusként újból felgyenesedő ifju óriás lökését ki kellend állania.

Igaz ugyan, hogy Franciaország a Monroe-tan ellenére amerikai földre lépett és ott egy anarchiába silydedett köztársaság romjain ismét felélesztette a császárságot; de Franciaország nagy érdemei vannak az unio függetlensége körül, ő elősegítette annak kivívását, s Lafayette kardja még ma is e jó emléken van az amerikaiak előtt. Aztán Franciaországban sem maga a kormány, sem a közvélemény nem nyilvánított annyi rokonszenvet a Dél elszakadási vágyai mellett, mint a Calais-i-csatornán tul történt.

Anglia ellenben sokkal világosabban elárulta kárörömét az egykori gyarmataiban kiűzött polgárháboru felett. A kormány igaz, hogy menten ismételte semlegességi nyilatkozatait; de a napi sajtó tartózkodás nélkül biztatta a délieket, s bár most az észak váratlan, nagyszerű győzelme által meglepetve, bekanyarodik, azt a mit egyszer megírt, eltagadni többé nincs hatalmában.

Közel fekszik tehát a gyanu, ámbár még igazolásra vár, hogy Anglia erkölcsi támogatásán kívül még más uton is befolyt a déliek elhatározására.

És ez, ha csakugyan bebizonyul, csak régi, következetes eljárását tükrözendő viszsza azon Angliának, melyet megszoktunk a szabadság hazájának nevezni, de a melyet szabatosabban az érdekek honának kellene neveznünk.

Átalán ismert körülmény az, hogy az egykori északamerikai gyarmatok, most szabad államok, szabadság harcát Anglia ellen, ennek tulságos érdekhajszata okozta. Anglia nyakukba akará hárítani a bélyegadó, mit azok egyoldalú intézkedés folytán saját beleegyezésök nélkül elvállalni nem akarván, sőt tetteg ellenszegülvén, az anyaország Hessen-Kasselben s más kisebb német fejedelemségekben bérelt hadakat vitt ellenük; desőt szövetségre lépett a regeteg vad indiai törzseivel s ezeket hívta fel kétségbe vont jogainak védelmére.

Anglia e szerint koránt sem jöne önmagával ellenkezésbe, ha ma a feketék rabszolgasága mellett küzdő délieket segítene, csak hogy a gyapottat olcsóbban vehesse számos gyárai számára, valamint tegnap cserben hagyta a lengyeleket, nehogy az Oroszországból bevinni is szokott gabona szükségletének beszerzését akadályozza, és valamint 1840—42-ben nem állította három évig nagyszerű háborut folytatni China ellen csak hogy mákonyát erre rá erőszakolhassa.

Mi több, saját „érdekét” követné, ha

a délieket pártolva az unio felbomlását és így a fiatal vetélytárs bukását idézte volna elő, a mely hovahamarább elnyelhetné gyarmatait, tengeri állomásait, s ereje kutféjét, a tengerek feletti hatalmat kezéből kicsikarhatná, valamint ő háttérbe tolta a dánokat, hollandokat, spanyolokat és portugallokat, csaknem egészen megsemmisítvén ezek tengerészetét.

De ne előzzük meg az eseményeket, ugy is csak hozzáfetések azok, a miket e részben még most felhozhatunk; az idő azonban közelg s leleplezندی nem sokára magát a valóságot.

Egyébiránt nem kételkedünk kimondani, hogy ha a győztes észak szerencsésében elbizakodva, még mielőtt belügyeit rendezné, azonnal s egyszerre Francia- és Angolországot megtámadná, aligha nagy szolgálatot tenne saját ügyének.

Végül az is bizonyos, hogy Lincoln emléke örökös hódolat tárgya maradand innen és tul az Oceanon mindazok előtt, a kik némi tisztelettel viseltetnek a szabadság és az emberinem elévülhetlen jogai iránt.

Kolozsvár telekkönyvezése ügyében.

Kolozsvár városa közigazgatási tanácsa folyó év april hava 5-én 1368-ik szám alatti, a városi beltelekkel illető telekkönyv alapítási hirdetménye s az előmunkálatok keresztülvitele indítottak e dolgot körüli nézeteim nyilvános kimondására; óhajtom, hogy helyeslést nyerjek! Azon előnyök megemléstét, melyeket egy tökéletes telekkönyv nyújt valamint annak az egyes mint öszletes vagyon könnyű átnézhetőseért; szerkezete részletezését melőzőm s pedig, mert az első általános ismereteseik, utolsó ezer meg ezer szerzer tanítatik, azonban ezt nem tehetem a telekkönyvek szerkesztésénél szükségképp fölveendő alapmunkálatokkal. Hogy egy telekkönyv céljának teljesen megfelelhessen, kell hogy állandó, hiteles s a tulajdon jövő biztosítása tekintetéből változhatásnak ki nem tett munkálat legyen; szóval: egy czélszerű telekkönyvnek első kelleke a hitelesség, mi csak helyes alapokra fektetés által eszközölhető.

Ezen, egy telekkönyv hitelességére okvetlenül megkivántató alap hiányozni fog a kolozsvári tervezett telekkönyvnel, mert a lánzmérés, mely annak alapjául állított meg, kivált városokban, legyen az bármily pontos is, nem nyújt elég biztosságot, hitelességet sem, valam látható változásnak alá nem vetett munkálat általa nem eszközölhető; sőt egy oly munkálatot, melynek a hossz és szélesség szerinti lánzmérés szolgált alapul, talán még telekkönyvnek sem lehet nevezni; csak egyszerű könyv lesz s benne följegyezve a birtokok területe és értéke, bár ez nem egész hitelességgel; mert a lánzmérés ad ugyan változhatlan összeget, de semmi képet a birtokról nem, pedig a biztosan jelező határvonalak nélkül, Kolozsvár városa által eszközözendő telekkönyvünk a czimáblára jegyzendő „hitelességet” teljesen nélkülözni fogja.

Ha a vagyon nem biztos, ugy arról telekkönyv fölvenni nem lehet, s ha mégis készíttetik, ugy az a hitel biztosságára mégis semmi befolyással nem lesz, nem lehet. Legyen ez könnyebb megérthetés kedvéért egy példával bizonyítva. Senki sem fog egy oly birtokra hitelezni, melynek szomszédait perlekedőknek ismeri, mert, ha netalan nem fizetés esetén a birtokot magát kellene átvennie, nem akarna készpénzért pert is venni nyakába, mi mind csupán a telekkönyv hiányosságának leend betudandó.

Hogy a telekkönyv hitelessége biztosítva legyen, nem hiányozhatnak belőle a már többször említett alaptulajdonságok, s ezek csak is az egyes birtok-területek határai pontos megmutatásával szerkeszthetők meg, s ezt csak is egy pontos geometriai felvétel *) eszközli, mert különben az ellenőrzés a terület kifejezésénél teljesen hiányzik.

Meg vagyok győződve, hogy Kolozsvár városa közigazgatási tanácsa a beltelekekről felveendő telekkönyvben minden megkivántató hitelességet föltalálni óhajt; remélem azért, hogy be fogja látni, mily czéllal és tárgyban intézkedése, s meg fogja szüntetni a ház- és kert-telek lánzczzali felmérését, s rendelkezni fog ezen munkálat trigonometriai alapokra fektetett geometriai elkészítéséről; remélem ezt tenni fogja, de ezt tennie is kell, mert:

1) ezen a lánzmérésre fektetett telekkönyv

*) A vállalkozó városi mérnök is tudunkra ily felmérést akar. Szerk.

a később a külsőből felveendővel semmi összhangzásba nem lesz;

2) a város fölmérése az állandó cataster által s pedig a város költségén mégis meg kell, hogy történjen;

3) kerítéseket és ház-falakat, eresz-jogot, valamint

4) az ezen városban oly gyakran előforduló, az ereszen túl nyuló pinzez jogosultságokat csak is geometriai felmérés s a térképeni pontos kijegyzés által lehet biztosítani;

5) csak is geometriai felmérés által lehet a vagyont gyakran apróságokból eredő határ-perlekedésektől megóvni.

A még ide illő 6-ik pontot, melynek a tisztelt városi tanácsot a geometriai felvétel egyedüli helyességéről meg kell győzni, hátrább fogom elmondani.

De legyen bár ezen geometriailag fölvevett telekkönyv is elkészítve, mégis a városi polgárokra nézt az egy igen hiányos munkálat lesz, mivel csak a város belterületét foglalandja magában. Igazságtalan lesz, mivel azon polgárok, kik több külsővel mint belsővel bírnak, s pedig ilyek sokan vannak, hitel eszközölhetésnél meg lesznek szorítva, sőt az adórendezés, valamint birtok-biztonság dolgában is kurtát huznak. S pedig nincs értelme a belső birtok tulságos fölbecsülésének a külső felett, mivel az is építések stb. által éppen ugy értékesíthetetik, s mi a birtok biztosságát illeti, sokkal inkább igényli a pontos telekkönyvet, mivel nincs oly szigoruan körül fogva s kevésbé biztosan megőrizhető.

Hiányos lesz tehát a lánzmérés által eszközözendő telekkönyv azért is, mivel az egyes birtokok nem minden vagyonát fogja tartalmazni; miért készíttessék egy ily hiányos munkálat több évek hosszu sorára most, midőn kevéssel több idő alatt s mondani merem, azon a beltelek felméréséről fizetendő egész összeg egy nyolczada többletével, az egész határ is fölvehető s egy geometriai alapokon nyugvó, hiteles telekkönyv készíthető. Ezen számítás szerint a segédmunkásokra költségekkel együtt a belvárosban egy négyszögöl körül 1/2 krajczárba, a külvárosban 1/4 krajczárba, s a külvárosban valamint utczák, piacok holdja körülbelöl 41 krba.

A tervelt városi lánzmérés, 2500 holdra becsülve a város belterületét, kerülne 22,000 frt körül, míg az általam számított kiadás az egész 21,000 hold határra alig egy nyolczaddal haladná meg a nevezett összeget. Ime itt ezen elmondottakkal az ígért 6-ik pontot fejeztem ki, s tudom, hogy azon általam számított díjért is fog vállalkozó akadni, ki képes lesz ezen munkálatot teljesen és hibátlanul keresztülvinni. Itt egyedül az elkészíthetési időt nem lehet meghatározni, mi függ az időjárás-tól s sok más aprólékos körülményektől.

Minden akadályok elkerüléseért szemben a stábil catasterrel, a mérés catasteri mérték szerint s a geometriai felvétel után kivendő s ez még akkor is, ha e geometriai mérés szerinti telekkönyv csak a város belterületéről lesz készítenő; semmi esetre sem szabad pedig egy részletes átvizsgálást e munkálatnak elmulasztani. . . Kolozsvárt, május 1-én 1865 *).

Kram József, mérnök.

Adakozás az erdélyi inségesek részére.

Az erdélyi országos gazdasági egyesületnek az erdélyi inségesek segélyezése érdekében tett felhívása hozzánk is eljutván, az ügy szentségétől áthatottan, bárha magunk sem voltunk az elmúlt évben az elemi csapásoktól megkímélve, részt venni kívántunk a segélyezésben, s e czélból folyó évi april 17-kén egy vidéki bált rendeztünk. Hogy a részvételre az utat megkönnyítsük, a több személyből álló családok számára családi jegyeket készíttünk, melyeknek ára 2 frt volt, magán jegyeké 1 frt; de az eredményben meglátszott a vidék szegénysége, mert, ámbár 80-nál több családot hivtunk meg, a gyönyörű szép idő daczára csak egyetlen idegen család vett részt az estély élvezetében.

Családi jegy elkelt 8, bejött érte 16 frt; magánjegy elkelt 21, bejött érte 21 frt; Z. Ábrahám ur küldött 1 jegyért 1 frtot; bejött összesen 38 frt, költség összesen 34 frt 3 kr, marad tiszta haszon 3 frt 97 kr; ehhez járul A. Imre urtól utólagosan küldött 1 frt o. é. Beküldünk a t. szerkesztőséghez 5 frtot, a melynek az inségügyi bizottmányhoz juttatását tisztelettel kérjük. **)

Mező-Bándon, apr. 21-kén 1865.
Szekeres László, Kovács János, Bartha Samu,
egyik rendező. ellenőr. rendező.

*) Kérjük a „Korunk” szerkesztőségét e czikk átvételére.

***) Kedves kötelességünknek tartjuk, Szerk.

Kül- és belföldi levelezés.

Utrecht, apr. 20.

Tán nem volna érdektelen irni valamit 300 mföldet tevő utamnak nevezetesebb pontjairól, élményeiről; de minthogy a körülmények úgy akarták, hogy a nevezetesebb pontokat — Pestet és Prágát kivéve — csak futólag érintsem, illető tudósításom nagyon is hiányos lehetne. Legyen elég azért hosszú utam általános benyomásainak megemlézésére szorítkoznom. Meglepett Prága ódon nagyszerűségével, Drezda szépségével és különösen a testvérváros Buda-Pest gyönyörű fekvésével. Felejtetetlen előttem a Dunasor pompája, mit természetnek és mesterségnek egyiránt köszönhet. És különösen lehetetlen volna valaha elfelejtenem a benyomást, mit rám Buda és a pompás királyi lak megpillantása tün. Tiszta novemberi nap vala, midőn a pompás redoute-épület mellett a Dunapartra léptem. Szemem váltakozva alant a méltóságos folyamra, és fent az ősi városra esett. Felsőleges kép! egyszersmind gyorsan rohanna újultak meg lelkemben szenvedésűs, de örök dicsőséggel élő honi történetünk fényes emlékei. Önkénytelenül sohajták fel a költővel:

„Oh szent Dunánk, oh nagy királyainknak
Emlékétől nagy, fényes ősi várunk!”

A magyar főváros után Utrecht lepett meg leginkább csinoságával, és különösségével. Az 55,000 lelket számláló gazdag város, bár a pompás domot (főgyház) és tornyát kivéve egyetlenegy nagyszerűnek mondható épülettel sem bír, ingerlő szép. A házak ritkán több, mint egy emeletesek (a padlásszobákat nem számítva), a falak alig egy láb vastagok, téglából rakva és leginkább barnavörösre festve, az egyes téglák választékát fehér-csíkuk jelölvén. Feltűnők, és — előttem legalább — kedvesek is a roppant ablakok, melyek kivált a földszinti sorban egész az emeletig terjednek. Séta közben azért akaratlanul is könnyen betéved a szem a fényesen burtozott, szőnyegekkel bevont szobákba, hol szép nőket, kedves gyermekeket láthatni, mint járnak-kelnek, olvasgatnak, dolgoznak vagy theáznak. A boltok csinos, de nem túlságosan tartalmas kirakatokkal vannak ellátva; e szerint inkább hasonlítanak az angol kereskedésekhez, „hol több van benn, mint kívünn”, mint a francziához, „hol több van kívünn, mint benn.” A nem nagyon magas házak élénk színű vékony falaikkal, roppant ablakaikkal oly forma kinézetet kölcsönöznek a városnak, mintha nem is építve, hanem csak úgy festve volna. Az utcák közepén hajókkal borított csatornák vonulnak végig, melyektől kétfelől a házorokig fennlevő tér kocsiút, és járda gyanánt szolgál. A kocsiutak kocka-kövekkel, a járdák oldalra fektetett nagyon kemény téglákkal vannak kirakva. Hasonlólag téglával vannak kirakva — köszülke miatt — az országutak is, sőt a legtöbb mezei ut is; ezek közül azonban igen sok porondból van készíve. Képzeltetni, hogy az országutak sokba kerülhetnek, s ezért nagy utvért igényelnek, mi azonban kevésbé van terhére a népek, miután minden jelentékenyebb terülszállítás gőzocsin, s legkivált csatornákon történik. Ez utóbbiak vezetve a Rajna és Schelde elágazásából az egész országot össze-visszavagdalják, és oly számmal léteznek, mint másutt a közönséges utak. Minden falu egész csatornahálózatot bír, mely öt minden lehető szomszéd helységgel összeköti. E csatornák, me-

lyeken egy ló több száz mázsát képes vontatni, csak mint közlekedési eszközök is — tekintetbe nem véve alkalmazásukat vízlecsapolásra, kertek, szántók, és rétek ösztönzésére — megbecsülhetetlen kincsei Hollandiának, szerző okai egyfelől mesés gazdagságának. De hogy a vidékről ismét Utrechtbe térjek, melynek mind külső alakjáról, mind szokásairól tett és teendő megjegyzéseim kisebbnagyobb mértékben a legtöbb holland városra illenek, legkevésbé Amsterdamra, Utrechtben feltűnő az örökös tisztogatás. Hetenkint legalább egyszer agyon mossák, seprik, kefélnek a házakat kívül és belül, sőt az utcákat is. Érdekes volt látni a télen, hogy mint vagdalták, és mosták föl meleg vízzel a járdák jegét, ám jól tudák, hogy egy óra múlva más fagy helyetle. Oh! ti Sisyphusok gondolám. Nevezetes utcái jelenség itt a hullámzó gyermek-csoport. Ezek udvarok hiányában szabad idejüket az utcákon töltik. És szönek hatalmas közvéleményt, mely néha, kivált irántunk idegenek iránt, nem a legkedvezőbben nyilatkozik. De, ha tán oly nehéztérítiek találnánk is lenni, hogy ezért megharagudnánk, rendentartásra gondolunk sem lehetne.

Ez itt kárhözvontat vonna maga után. Itt a gyermek az utcán valóságos sérthetetlen fűség. Feltűnő itt az órákint, félóránként a tornyokról lehangzó harang-zene is. Az utrechti főtorony legfelső kamrájában 42 harang szolgál e célra. A furcsa zeneművek, említett időnkint, egy a más ismeretesebb dalból, leginkább templomi énekekből, kalim pálnak egy-egy részletet. Más zenét itt — kivéve még a számtalan werklit — ritkán hallhatni. E föld alább említendő kivétellel, nem a művészet hazája, minek bizonyosságul szolgálhat az is, hogy e városnak, mely Haaggal egyetemben kivált a gazdag aristocrata lakhelye, nincsen állandó színtársulata. Hetenkint egyszer, néha kétszer Amsterdamból szokott átjönni egy társaság, a közönség csekély színi szomját kielégítendő. A zenéről a harangszó jut eszembe: még ezt se hallhatni itt. A törvény tiltja, olyan községek, hol különböző vallások felekezete van, akár templomra, akár halottinak, kivéve ha a királyi családból hal meg valaki, harangozni. E kivétel következtében hallottam az utrechti harangok zugását múlt hónap 1-től 17-ig, midőn Holland az anyakirályné, Anna Paulowna, I-ső Sándor császár testvére, kit mint némelyek állítják, I-ső Napoleon nőül kért volt, de meg nem nyerhetett, halálát gyászolá. Megemléztetőnek tartom itt, hogy Hollandiában a temetés minden vallásos szertartás nélkül történik. Sőt a halottas kocsi se kíséri senki más, még a keservekek se, mint a furcsa gyászruhás, hivatalos halott-kisérők. Gyászjelentéseket se nyomtatnak itt; e helyett egy megbízott halottkísérő eljárja az illető házakat és a csöngetőre megjelent nécselődnek jelent, hogy ez ez, ekkor és ekkor meghalt.

És most tegyünk egy sétát a városon kívül; úgy is kárpótlásul a ködös és setét őszi és téli időért (ezért a nagy ablakok) rendkívül szép tavaszi napok járnak. A várost sétányok veszik körül, melyek hárs, vadgesztenye, sth. fákkal vannak szegélyezve. E sétányok közt legszebb az ezer lépés hosszú Maliebaan hat sor hársfával. Ha tovább rándulunk előtűnk állanak a cultivált, kert, és parkszerű mezők. Fasorokat látunk vonulni mindenfelé, most éppen zöldbeboruló eleven kerítésekkel, festett fa- és vasrácokkal, kisebb-nagyobb csatornákkal. Itt-ott pompás mezei lakok emelkednek — mindenütt a tarka fal és a nagy ablak — környezve csoda-

szép kertektől: a holland díszkertészet legelső a világon. A mezei lakok bejáratán fölírva látjuk kedélyes neveiket; p. o. „Gondlüz”, „Bár kicsiny, elég nagy”, „Replli a gond”, „Örömmek és társaságnak”, stb. stb.

Jólétnek bizonyítványát mutatja itt minden lépés, minden pillanat. E mellett a tájnak festői kinézetét kölcsönöznek a számos óriási szelmalmok, melyek egyszersmind temérdek hasznót is hajtanak: örölnék, fűrészelnek, olajat ütnek stb. sőt van mindezeknél egy fontosabb alkalmazásuk; de erről máskor. Jellemző, hogy itt annak jelölésére, hogy valamely ferhezadó lány milyen „partie”, e kifejezést is hallhatni: „ennyi, meg ennyi szelmalma van.”

Sétacsavargásunkból ismét egyik sétányra értünk a város mellett. Igéző látvány áll előtűnk! A zöldülő fasorok közt, a nyíló virágok mellett szebb testvéreiket látjuk: a rendkívül szép holland nőket! Mily jól áll e magas, finom, szemérmes szépségeknek a kanászkalap! Mert elegans fiatal nőt magyar kalap nélkül látni itt ritkaság. „Szép vidéknek szépséges lányai.” Azonban ne gondold nyájas olvasó, leírásom néhol kissé tán feltételező színérből, hogy kedélyem az ugynevezett utazási bátás lelkesítő befolyása alatt áll. Ellenkezőleg. Ennyi jólét és szépség környezetében is levert vagyok. Oh! a magyar nem képes acclimatizálódni. Érezni tudom most, mit eddig csak képzeltem, bár én a visszatérés édes reményében élek, hogy mily keserű lehet a száműzetés kenyere. Most érzem valóban az illehetett szavak igazságát: „A nagy világon e kivül.....” Azt se gondold, hogy leírásomban, burkoltan tán az itteni viszonyok összehasonlítása foglaltatnék a hazaiakkal, emezek hátrányára. Oh! szebb vagy nekem nyomoraid közt is édes hazám, erdőkoszorús bércezzel, kristály patakjaidal, kanyargó folyóiddal a keskeny völgyek ölében; szebb vagy végtelen pusztáidon a rengő délibábal! És mi pótolhatná az édes anyanyelv hiányát, hiányát a bábijós dalnak: „Marosszéki piros párizs” — „Sárga csikó, sárga.....” És szebbek vagytok nekem honleányi keserveitek közt is, sőt annál inkább kedves, lelkes magyar bölgyek! De kinek kinek a magáét. És édes örömmel a derék hollandnak, mely a magyar iránt, bár semmi nemű összeköttetésben sem áll vele, sok rokonszenvet tanusít. Mert nyájas olvasó, a magyar név itt tisztelt, becsültettségű. A huszárról csodálattal beszélnek. A lapok politikai ügyeiről sok tárgyismerettel szólnak. Társadalmi állapotainkról azonban sokszor eredeti méseket hallhatni; de a melyek jobbra ártatlan dolgok. Egy holland ifju például kérdé tőlem: „Igaz-e, hogy nálunk még a gyermekek is beszélnek deákul?” „A latin nyelvel csak úgy vagyunk, mint itt,” feleltem. „Hogyan?” — „mondá viszont — „bízzen olvastam, hogy egy utazó, Magyarországon egy kastélyra mutatva kérdé egy 5-6 éves fiutól: „Mi fili! cujus est hoc aedificium?” (fiam! kié ez az épület.) Mire a gyermek felelé: „episcopi,” (a püspöké.)” (Vége következik.)

Külön felék.

— (Neerolog) Dr. Szombatbelyi Gusztáv, eskü kir. Kolozsvár város főorvosa és választott-eskütt polgára, a maga és gyermekei: József, Eliz, Ida, Gusztáv, Irma és Angela, egy a távol kesergő édes atya Vellez Endre, s itt a gyászravatal mellett zokogó édes anya, született: Hermansztal Anna; en-

nek gyermekei: Angela, férjezett Ducezynski Lászlóné; Theodora, férjezett Verbitsch Alajosné; Hermina, férjezett Turnoczky Frigyesné; Mária és Anna: valamint számtalan itt és távol lakó rokonok nevében, mélyen sebzett szívének fájdalommal tudatja forrón szeretett nejeinek, a gondos anyának, a gyöngéd, jó gyermeknek és kedves testvéreinek, már néhai: Vellez Emiliának e hó 1-ső napjára viradólag rövid élete 27-ik évében tudóvész következtében, a baldoklók szentségeinek példás fölvétele után a vallás vigasztaló karjai közt történt elbunyítat az Urban. A boldogultnak hült tetemei e hó 2-kán délutáni hat órakor — kivánsága szerint — egész csendben fognak az anyaföldnek visszaadani; lelkéért pedig az engesztelő áldozat, e hó 3-kán délelőtti 10 órakor a Ferencz-rendiek ó-vári templomában fog az egek Urának bemutatottai. Béke lengjen poram!! Kolozsvárt, 1865 diki május 1-ső napján.

* * * Kolozsvár deficitjével mindinkább criseses helyzetbe kezd jönni. E folyó hó 1-én a városi törvényszék azon tagjainak nem birt a pénzár fizetést adni, kiknek fizetésük 400 forintot felül van. A főbíró azonnal sürgönyözött felsőbb helyre a további rendelkezésig, annyival is inkább, mert az egyik törvényszéki tanácsos rögtön beadta lemondását. Szomorú idők jele ez, a beláthatlan jövőben készülő tragoediának előzenéjéhez tartozik, és ki tudná kiszámítani a végét. A hajdan kincsesnek nevezett Kolozsvár, ma kénytelen beállítani fizetéseit. Rossz példa, mely bizonyára hasonló gyümölesüket fog teremni!

* * * Figyelmeztetjük a szülöket Stöger Béla ur ének iskolájára, melyben e f. hó elején a kezdők számára új tanfolyamot nyitott. Tandíj havonként csak 2 forint 10 kr. Anyai jeles növényeket látunk néhány év alatt kikérülni Stöger ur énekiskolájából, hogy bátran ajánlhatjuk a közönség figyelmébe pártfogásába.

* * * Holnap fog színpadunkon először előadni Offenbachnak Párisban egykor oly nagy zajt ütött „Fecsegők” című 2 felvonásos operettje, melyet 50-szer adtak egymás után, s ma is a kedvencz darabok közzé tartozik.

* * * A városi communitás egyik legközelebbi gyűlésében a helybeli felállítandó torna, vivoda, lovarda és lövőde számára szükséges helyiségül ingyen felajánlotta a külmagyar- és középütczei téren levő tágos telkét. E szép áldozat mellett meg kell említenünk Gál Péter urnak azon elismerésre méltó ajánlatát is, hogy az említett helyiség melletti telkéből egy darabot szintén ingyen engedte át a kívánt célra.

* * * Csorvási Elek, dedrad-széplaki birtokostól, a következő szomorú tudósítást veszülk: „Minket D-Széplakiakul a mult inséges év csapásai, u. m. jégverés, árvizek és dér annyira sujtoltak, hogy az egész országban egyetlen egy helységet is különben nem érthettek, ugy, hogy mi sem buzát nem arattunk, sem töröküzát nem szedtünk egyebet kocsánál; minck következtében a nép ki lévén fogyva még az ősön, ki lévén fogyva minden élelmi szeréből, a 117 füstből álló kis magyar helységnek fele része, ezeltől mintegy két hóval folyamodott a megyei tiszttséghez utléveléért a szomszéd Moldva tartományába menekők, hogy a jövő aratásig fentartbassák magokat, mire semmi választ nem kapva, most szerteszéjjel elszolva az ország-

TÁRCZA.

ÉSZREVÉTELEK

Bonaparte Napoleon élete és jelleme felől.

Channing (olv. Csenning) E. W. után angolból.
(Folytatás.)

A maganagyásnak ez a szelleme okozta az ő szerencsétlenségét s ez vonta reá a legirtózatosabb büntetéseket, és pedig az által, hogy magas szellemi tehetségeit megrontotta és elferdítette. Legelőbb is az ő éles és tiszta értelmét zavarta meg, a képzeltető erőnek túlsúlyt adott az ítélet felett, szellemének leleményességét és természetességét nyugtalan és hirtelen való tevékenységi kórsággá változtatta, és így olyan tervekbe buktatta, a melyek, miként ezt tanácsosainak bölcsesége előre megjósolta, az ő veszedelmét idézték elő. Egy olyan emberben, a kit hiru követélsége az emberi lények sorából kivett, hiányzani kellett a józan megfontolás alapjának. Minden dolgok lehetőségeknél látszottak előtte. Az ő lángelméjét és szerencsétjét nem akadályozhatták azok a korlátok, melyeket a tapasztalás az emberi erőknél kiszabott. A rendes törvények nem valának alkalmazhatók reá. Sőt éppen ingert és indokot talált a cselekvésre azokban az akadályokban, melyek elől mások hátráltak volna; mert emelniük kellett gyözedelmének dicsőségét, s a világ bámulatának új táplálékot kelle hogy adjanak. Ennélfogva újból még újból berohant egy-egy ellenséges tartomány mélységeibe s egész szerencsétjét és hatalmát egyetlen csata kimenetelétől tette függővé. Vakmerősége azonban maganagyó és csak egymagában bízó szellemének szükséges eredménye vala; mert éppen az vala az útja, hogy magát saját és a mások szeméi előtt, mint valami felsőbb valóságot tűntesse

fel, ha merészeli azt, a mit senki más nem merészelt volna, s végrehajtja azt, a mit senki más meg sem próbált volna. Nyugtalanság és békétlenség valának további kimaradhatlan következtései azoknak a jellemvonásoknak, melyeket leirtunk. A bölcsesség nyugalma meg volt tagadva tőle. Az, a ki saját szeméi előtt szinte mindenható volt, s a ki szerette hirteleni és nagyszerű vállalatok által feltűnést és bámulatot ébresztetni, természetű, hogy halogatást nem tudott tűrni vagyis az időnek lassu működését nem tudta bevárni. Egy olyan mű, a melynek lassanként és többféle okok egyestül működése következtében kellett megérlelődni, nem lehetett illő olyan emberhez, a ki azt kívánta, hogy a legnagyobb vagy talán éppen egyedüli oknak láttassék; a ki a mit csak végrehajtott, mindenre a legfényesebb vonásokban kívánta felnyomni saját tényének bélyegét, és a ki azt hitte, hogy egy rögtöni erőfeszítés által a természetnek szünteleni és folytonosan előhaladó működésével versenyez. Ezért lön, hogy tervei közül igen sok soha végre nem hajtottott, vagy még ki sem birtódott. Mindazonáltal emelték a hízlekedések hullámain, a melyek olyan dolgok végrehajtását tulajdonították ő neki, a melyek még el sem kezdődtek, s mialatt az ő nyugtalan szelleme új vállalatokra rohant, elfeledte ígérezeit, s teremtő elméje megígért csudaműveinek semmi nyomait nem hagyta egyebütt, csak a hízlekedés okmányában. Ilyen módon a Bonaparte sebes és leleményes elméje megromlott s nem juthatott el igazi és állandó nagyságra. Hatalmas és tisztelgetet parancsoló épületet emelt fel ugyan, hanem hiányzott belőle az arány, az egység, az erő és a biztos alap. Egy erős szélrohamból elég vala rá, hogy összerázza és romokba döntse, lángelméje nem tudta fenntartani. Szerencse lett volna az ő dicsőségére nézve, ha annak romjai alá tometkezett volna.

A Bonaparte jellemének egyik legfeljűnőbb

tulajdonsága a határozottság vala, s ez is, a mint már láttuk, a maganagyás és felfüvalkodás szelleme által hajthatatlan nyakassággá fajult el, a mely semmi jótanácsot föl nem vett, és a melyet semmiféle viszonyok meg nem hajthattak. Miután az első lépést megtette, feltarthatatlanul tört előre. Az ő szándékát úgy kellett másoknak tekinteni, mint a természet törvényét, vagy a sors határozatát. Annak teljesebbé kellett menni. Az ellentállás csak erőt adott neki, s az ellentállást annyiszor legyőzte, hogy meggyőződve látszott lenni a felől, hogy az ő győzhetetlen akaratja hasonlíthatatlan lelki erejével kapcsolatban mindent legyőzhet. Egy ilyen szellemmel szembe hiabavalók valának az emberi bölcseségek és az isteni gondviselésnek intésai, s a sors emberének élni kellett, hogy tanitsom meg másokat, ha magát nem is, arra: minő gyenge és halgatag dolog az a mindennel dacolni akaró elszántság, a mely egy balandónak terveit a legfőbb valóság változhatatlan tanácsaival szembeállítja.

A Napoleont jellemző maganagyás szellemének még egy más és pedig sokkal veszedelmesebb befolyását kell fölemlítenünk. Ez a maganagyó szellem rendkívüli mértékben megrontotta az ő erkölcsi érzését. Nem oltotta ugyan egészen ki az erkölcsi kötelesség eszméit ő benne, hanem valami különös elesavarásnál fogva arra bírta, hogy azokat kizárólag másokra alkalmazza. Ugy látszik, soha sem jutott eszébe, hogy ő alá lenne vetve az erkölcsi kötelesség ama nagy kötelezettségeinek, a melyeket minden mások tisztelni kötelesek. Ő egészen kivételesen lény volt. A mi az ő hatalmának és uralkodásának eleibe állott, mindazt joga volt eltávolítani. A szerződésnek csak ellenségeit kötelezték. Egy nemzetnek sem voltak jogai, csak az ő Franciaországának. Egyedúrasságot igényelt magának a hűségtelenségre és erőszakoskodásra. Természetinél fogva nem volt kegyetlen;

hanem, ha egy emberi élet elzárta útját, ennek feláldozása törvényes... volt, s ölés és orgyilkolás éppen oly kevésbé okoztak neki lelkiismeret-mardosásokat, mint a háború. Az ő erkölcsi törvénykönyvének legvilágosabb előadása azokba a rendszabályokba van befoglalva, melyeket ő a hollandi királynak adott: „Soha se feleddje ön, hogy abban az állásban, a melyre önt az én politikai rendszerem és az én országom érdekei szöltötték, önnek a legelső kötelessége az Irántam való, a második Franciaország iránt. Minden egyéb kötelességei, még azon nép iránt valók is, a melynek kormányzására én önt felszöltöttem, ezek után valók.” Ő saját képzeltetése szerint a kötelességek forrása és középpontja vala. Ő sokkal magosabban és inkább kiválva állott mások felett, hogysen a közönséges szennyfoltól, a melyet bűnnek híznak, érintődhessék. A bűntények megszüntek bűntények lenni, ha ő maga követte el. Ennélfogva mindég úgy beszél a jog- és kötelesség ellen elkövetett bűntényeiről, mint közönyös cselekedetekről. Soha sem gondolt arra, hogy ezek az ő bűnével netalán elhomályosíthatnák, s az ő igényeit a világ hódolatára csökkenthetnék. Habár Sz. Ilona szigetén mindég magáról beszél, s bűnrel fertőzött pályáját elmékedéseinek gyakran tárgyává teszi, még sem látjuk, hogy a megbánásnak avagy egyetlenegy kifejezése lebbenne el ajkáról. Oly nyugodtan beszél életéről, mintha az csak a kötelességek és jöllétnek lett volna szentelve, míg másfelől azon egy huzomban elég vakmerő irtalom nélkül a hűségtelenség vádjával terheli szinte minden egyént és népet, a kikkel összeköttetésbe jött vala. Kételkedünk, ha valjon a történelem képes-e felmutatni ilyen szembeeszköz példáját annak az erkölcsi vak-ságnak és megkeményedésnek, a melynek a lélek a korlátlan önzés miatt ki van téve és zsákmányul van adva. (Folytatjuk.)

ban koldulás vagy munka által keresik életmüket. Ezen szomorú sorsa, már több versben be vala jelentve néplünknek, s csodálatos, hogy balsorsa enyhítésére semmi sem történt.

* Az adóhátralék nem csak Erdély s Magyarországon, de Bécsben is lábrakap lassanként s aggasztó dimenziókat ölt fel. Különösen a kisebb házak tulajdonosai nem képesek fizetni, s a „Pol.“ szerint csak egy napon 60 ily kisebb épület lett sequestrálva.

* A lengyel pörben hozott ítélet Berlinben april 28-án hirdettetett ki az államtvényszék által, a második sorozatheli vádlottakra. Krolikowski 3 évi fegyházi büntetésre in contumaciam, Rozycki halálra ítéltetett. Enyhítő körülmények közt Woliniowitz 2 és fél évre, Lutomski, Joraczewski és Sminarski 1 1/2, Bentkowski és Czarlinski egy évi bezáratásra ítéltetett. Az összes vádlottak elbocsátattak; a négy első, enyhítő körülmények közt ítélt, cautio mellett.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról aprilis havában 1865.

Bevételek:	
Pénztármaradék a m. hórol	3,805 ft 88 kr.
39 új tag 70 részvény után 5 ft	350 " "
Havi, rendes és rendkívüli betételek	17,336 " 59 "
Könyvdíjakban	39 " "
Kamat, provísió és váltódíj	2,235 " 18 "
Bélyegdíjakban	128 " 35 "
468 tag által visszafizetett kölcsön	123,665 " "
A bevételek összege	147,560 " "

Kiadások:	
496 tagnak kölcsön	129,200 ft — kr.
Tisztviselők fizetése	211 " 32 "
Irodai kellékek	55 " 10 "
Bélyegre	120 " "
Kamat	81 " 32 "
Töke-visszafizetés	13,784 " 25 "
Házbér	195 " "
Pénztármaradék	3,913 " 1 "
	147,560 " "

Kolozsvárt, aprilis hó 30. 1865.

Tauffer Ferencz, Gelch János, Wagner Frigyes, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, apr. 25. A „Times“ bécsi levele szerint az osztrák császár és a porosz király, legközelebb találkoznak Carlsbadban.

A „Bob.“ ismét kapott Velenczéből tudósításokat, melyek az ottani állapotokat nem a legrosszabb fényben tüntetik elő. Így 19-rol írja: 9 tanuló és munkás, különösen pedig Mugna technikus ellen, kik az ismert paduai ügybe keveredtek, éppen most kezdtek meg fölségárlás miatt a külön vizsgálatot, az előleges fogság fenntartása mellett; a többieket illetőleg e napokban fognak határozatot hozni. — Comello-Montalban grófné, ki a s. giorgioi fölségárlási pörben 1862-ben nagy szerepet játszott, később a polgári törvényték által közcsendháborítás bűnében (Garibaldinak szánt díszkardra gyűjtött) elmarasztalva hat hónapi börtönrre ítéltetett, büntetését kiállván még tovább is fogságban maradt, miután újabb politikai tekintetben a petárda-bizottmány nyilal összekötöttései által compromittálva volt, — tegnap — az itteni törvényték által bizonyítékok hiányában fölmentetvén, szabadságát visszanyerte. Alig érkezett meg lakására, már is számosan látogatták meg, és most, mint politikai mártynőt magasztalják. — Néhány nap előtt a palmai polgári kórházról két, a múlt évi friauli fölkelési kísérletben compromittált egyén megszökött. Mindketten már fontos vallomásokat tettek, általában igen bűnbánóknak mutatkoztak, és végül oly pompásan tudtak hidegjelést színelni, hogy a múlt hó végén a palmai vár casamattából, hol elfogták voltak, a polgári kórházba adták át. Ott a betegápolót, ki őrizetükkel megbizva volt, egy este azáltal tudták rászedni, hogy borért küldötték, és távollétét arra használták, hogy a kórházat saját ruhájában egész kényelmesen hagyták el. Eddig egyiket sem sikerült ismét elfogni. A súlyosan megsebesült mantuai téparancsnoksági hadnagy Aigner állapota kissé javult. Megtámadt azonban mind-egyik nem sikerült fölfedezni.

Veronából f. hó 17-rol jelenti ugyanazon lap: „Az itteni katonai casino-épület földszinti helyiségében van egy kis raktár, melybe a Piazza Vra egyik gyümölcsárusa esténként kosarait és padjait szokta elrakni, és a hol egyszersmind az egész nagy ház légszuszvillagítási készüléke is volt. 13-rol 14-kére éjjel e raktárban eddig rejtélyes módon tűz támadt, mely oly gyorsan terjedt el, hogy a kosarakat és minden egyebet fölemésztett, és a kis helyen oly nagy hőséget okozott, hogy már a légszuszvillagítási forró volt és tüzesedni kezdett. Szerencsére egy úrjárat észrehevén a füstöt, rögtön tűzoltókat hívott, és a gazometert lehűteni. Kevés idő múlva ez elolvadt volna, és nagy légszuszvillagítás lett volna szomorú vége ez eseménynek. A tűz okát kutatva, arra jöttek, hogy az említett gyümölcsárusa gondatlansága azt nem idézhette elő, és azért nem lehetetlen, hogy gonosz kéz akarta az említett casinót és ezzel együtt talán a város nagy részét a legnagyobb veszélynek kitenni. A katonai casino bizonyos veronaiaknak már rég száka a szemükben.“

Angolország. London, apr. 27. Russel és Palmerston lordok a Lincoln ellen elkövetett me-

rény folytán, jövő hétfőn fognak a királynéhoz intézendő részvételi és rokonszenvi feliratot indítványozni. Gladstone kincstári kancellár költségvetése következő kimutatást tartalmaz: Jelenlegi bevételek 70.313,000 font sterling 1. kiadások 66.462,000 font sterling, s e szerint fölösleg: 3.851,000 font sterling. A jövő évre készített előleges költségvetés, a bevétel 80.170,000 font sterlinggel, a kiadásokat 66.139,000 font sterlinggel praeliminálja, s így 4.031,000 font sterling fölösleget tüntet fel. Gladstone indítványozza: hogy a thea vám 6 pencevel, a jövedelmi adó 2 pencevel szállíttassék le. Azonfelül az adóbiztosítási és többféle bélyegilletékek leszállítását is ajánlja. Az ezen leszállítások által okozott hiány egészben 3.778,000 font sterlinget teend, s így még 253,000 font sterling fölösleg maradna.

Franciaország. Páris, apr. 27. Eddig a császár elutazásának határideje, s általában az afrikai út, még kérdésben forog. Az utóbbi napok rém-eseményei mély benyomást tettek Napoleonra. Tegnap óta híre jár, hogy a császár és fia találkoznak fog a szent atyával. Napoleon herceg előkészületekkel foglalkozik a Napoleon-emlék lelepleztetéséi ünneplésre. Velasquez már két ízben volt magán kiballgattatáson a szent atyánál. Az ő, s a mexicói küldöttség egyéb tagjainak hivatalos elfogadása a Vaticanban jövő kedden megy véghez. A törvényhozótest elé terjesztett budget májusban fog tárgyalatni. Madridban aggodalmat okozó eseményeket várnak. Mon hosszabban értekezett Drouyn de Lhuis-val, ma a Tuillériákban ebédelt, holnap haza utazk. A „Moniteur“ írja: Rómából érkező tudósítások azon hitet ébresztik, hogy a püspökök behelyezéséről felmerült akadályok elhárítására Antonelli bibornok és Vegezzi közt megkezdett tárgyalások a legjobb folyamatban vannak.

A „Köln. Ztg.“-nak írják Párisból: Daczára az okoknak, melyeket az algiri út kivitele ellen fölhozta, ez mégis okvetlenül vége fog menni. A császár aggodí, hogy azon vélemény idézethetnék elő, miszerint Franciaország belálapotai nem engedték meg a fejedelem elutazását, s e tévedésnek nem szabad fölmerülni. A mai ministertanácsban Lavalette marquis még egyszer komoly ellenvetéseket tett az afrikai útát illetőleg, azonban ezeket elejtették. A belügyministert ellenben táviratilag hitták a Tuillériákba, midőn Lincoln meggyilkoltatásának híre jelentetett. Az utóbbinál fenforgó körülményekről tudni akarják, hogy Lincoln elnöknek szándéka volt april 15-kén jelentékeny demonstrációt idézni elő a béke javára, és pedig ellenkezőleg Johnson al elnökkel, ki a rendelkezés alatt leendő csapatoknak mindjárt Canada és Mexico elleni alkalmazását sürgette (?) és a Monroe-doctrina korlátlan fenntartása, jobban mondvá, keresztülvitele mellett van. Hogy a meggyilkoltatás éppen az előestén következett be, összekötésbe hozzák ezen az elnök és alelnök közti antagonizmussal; azonban még kételkednek a fő dolog valódiságában is, miután a táviratban nincs megemlítve a hajó neve. — Ugyancsak 26-dikáról írják a „Köln. Ztg.“-nak: Lincoln és Seward meggyilkoltatásának híre diplomatiai körökben mély benyomást szült. Bigelow urnak 3 óráig még nem volt hivatalos tudósítása a borzasztó tényről. A részvét, melyet az amerikai köztársaság elnökének sorsa minden körben keltett, nagy. Itt különben oly jó véleményekkel vannak Észak irányában, miként már most azon meggyőződés jutott érvényre, hogy e gyalázatos tény semmit sem fogja az események folyamatát változtatni, sem pedig a dél tökéletes meghódítását akadályozni. — A „Köln. Ztg.“ egy másik levelezője írja: Lincoln meggyilkoltatásának híre egész rémülést okozott. Itteni hivatalos körökben e hírből, melyet a mostani körülmények közt nagy szerencsétlenségnek tartanak, annyira kételkedtek, hogy a hivatalos estéli „Moniteur“ kötelességének tartotta megemlíteni, hogy a kormány mindaddig semmiféle hivatalos megerősítést nem kapta e valószínűtlen híreinek. Az itteni börtönrre e hír eddig semmi különös befolyást nem gyakorolt. Ott ugyanis nem igen hitték.

Páris, april 28. A mai „Moniteur“ jelenti: A császár egyik hadsegédét megbizta, hogy az amerikai követhoz menjen, s ezt felhívja, hogy Johnson alelnökkel azon szomorúság s utálat érzetét tudassa, melyet a császárban a Lincoln elnök és Seward állantitkari elleni utálatos merény ébresztett.

Olaszország. Turin, apr. 28. Tegnap délután a kamara elhatározta, hogy Lincoln meggyilkoltatása folytán részvétnyilatkozatot intézend az Egyesült-államok elnökéhez, és ennek szerkesztése végett bizottmányt nevezett ki.

Róma, apr. 25. Vegezzi második kihallgatásának következő sikere lett: a már megnevezett püspökök hódlati eskü nélkül is visszatérhetnek, valamint más számtizott és bebörtönzött püspökök is megyés székeikbe. A pápa elismeri a király ki nevezési jogát, a lombardiai és piemonti püspökökre nézve, a régi jogok szerint.

Németország. Berlin, apr. 27. A tengerészeti bizottmány tegnap ülésében Bismark és Roon ministerek s Jachmann ellenadmirál voltak jelen, Bismark következőleg nyilatkozott: Miként a trübenzédig ígerte, a hadiköltségek elő fognak terjesztetni, s azokkal együtt a kimutatás is, hogy a háboru szükséges volt a hadiköltségek megszava-

zása, s a népjogi ügyállás kifejtése nélkül. A kormány Kielnek compossessora, s a kikötő megszerzése elengedhetlen szükségesség. Ez iránt Poroszország Austriával tárgyalásba bocsátkozott. Sikert remél, ha az országgyűlés nyilatkozatja, hogy „Kiel meg kell szerezni.“ A kormánynak tehát tudnia kell, mennyiben áll a népképviselő mögötte. Ekkor aztán czélul tűzendi ki, hogy a kieli kikötő birtoka képezze minden további egyezkedés alapját. Saucken Juliefeldi képviselő, a ministerium iránti bizalomhiány miatt, az előterjesztvény ellen nyilatkozik. Virebow kérdi: vajlon a kormány az egész kieli kikötőnek, vagy pedig csupán egy részének birtokára törekszik-e? Bismark válaszol: hogy a kormány a Holtenau és Fridrichsort közti tért, s a szemben fekvő helységeket kívánja. Azon kérdésre, vajlon e követelés eselig fegyvererővel lesz-e fogantatosítandó, a külhatalmak iránti tekintetből nem lehet válaszolni. A kormánykörökben remélik, hogy a kieli kikötő kérdésében hozandó határozat, kiinduló pont lesz a kibékülésre a kormány és a képviselőház között. A vita elnapolására vonatkozó indítvány elfogadása után, Bismark ministerelnök kijelenti: Való, miszerint Austria aggodott a fölött, hogy a tengerészeti előterjesztvény s a hajóhad állomás áthelyezése által, birtokostársi jogaiban megszorítatik. A tengerészeti előterjesztvény belügyet képez, két porosz batóság között, s így nem lehet diplomatikai értekezlet tárgya. A hajóhad állomás áthelyezése nem lépi túl a birtokostárs jogait, s azonfölül az Austriával könnyű kiegyezkedés reményére támaszkodik. A kormány megállapodik annál, a mit már tett, semmi beleszólás által nem engedni magát kényszeríteni, de másrészt semmi tekintetben sem sértendi a népjogból folyó kötelezettségeket. Wirekow aggodalmát fejezte ki az Ausztrávali összetartást illetőleg Compensatiókról szoltak, s kívánatosnak nyilvánítottat a megnyugtatás: idevonatkozólag Bismark nyilatkozattat, hogy se nem tétet, sem el nem fogadtat olyan előterjesztést, mely által a porosz alattvalók jogai rövideget szenvedhetnének, vagy a melyek Poroszország állami viszonyaira huzamosabb befolyást gyakorolhatnának.

A mai „Nordd. Allg. Ztg.“ erősíti, miszerint a porosz politika, midőn a hercegségek népképviselőt egybehívta, nem valamely „diplomatikai sakkhuzás“ megtételére czélt, mintán a Poroszország ellenségei által szándékosan felidézett helyzet mellett Poroszország összes érdekei e rendszabályra utalnak.

Berlin, apr. 28. A követház mai ülésében Loewe calbei képviselő meleg szavakban szoltja fel a ház tagjait, hogy oly megrendítő, s a világot megrázkódó esemény alkalmából, minő Lincoln meggyilkoltatása, kiket egyszerű s magas szós nagysága iránt ő személyes ismeretség után is a legmélyebb tisztelettel viseltetik, Észak-Amerikához intézendő rokonszenvi nyilatkozatot irjanak alá. Helyesléstik jelölül az összes tagok felemelkednek tőlseikről.

Spanyolország. Madrid, april 27. A hangulat folyvást nagyon nyugtalan. A kormány a főváros alcaldját, Belaston grófot minden haladék nélkül letette, mivel a bikaviadalhoz, polgárorőke használt, népszerűség hajbázásból. Utóda Osorio, ki eddig Granada katonai kormányzója volt, kir. rendelet által egyenesen tábornagygyá neveztetett ki. Az ellenszegülő városi tanács, hir szerint fel fog oszlattatni. F. é. april 10-ke óta szakadatlanul folynak a sajtó-megszorítások s üldözések. Mintegy 60, f. hó 10-kén elfogott sebesül: nem akarja elismerni a katonai bíróságok illetékességét, melyeknek átadattak.

Amerika. Newyork, apr. 15. Mig a me nekülő hadsereg üldözését buzgalommal folytatták — Ord tábornok egy nap alatt 11 órat haladt előre dél felé párbuzamosan Lee hátrálási vonalával, és hozzá csatlakoztak a szövetségi hadsereg főbb csapatai — addig e két fővezér közt sürgönyváltás történt, melynek már kikerülhetlen eredménye lett: april 9-kén Lee és az éjszak-virginiai hadsereg magát megadta. A tárgyalások apr. 7-, 8- és 9-kén folytak.

Mintán a capitulatio véglegesen megtörtént, a conföderált hadsereg tisztjei és katonái haladék nélkül szavukat adták és haza tértek, a tisztiek oldalfegyvereiket megtartván. Számukat a levelezők 25,000 emberre teszik. Lynchburg városa megadta magát Grant egyik csapatának. — Az öröm Lee capitulatioja fölött az éjszakra rendkívül nagy, Stanton ur Grantnak a kormány és nép háláját táviratozta és parancsot adott, hogy minden sereg főhadiszállásán s Wees point-ben 200 tüdőlvést tegyenek. Newyorki lapok Lee capitulatiojában a forradalom végét látják. — Ralenght állítólag elhagyta a conföderáltak és Sherman szállotta meg. Az előbbieket a Far folyót erősítették meg Rocky Mountnál Weldon felé. Johnston várta, hogy Sherman Waldon felé fog előnyomulni. Stonemann Danville közelébe érkezett volna. Danvilleben van Davis és ministerei közül több. — Memphisből jelentik, hogy Wilson unionista tábornok Selma és Montgomery városokat Alabamában elfoglalta és Forrest és Roddy tábornokokat csapataikkal együtt elfogta. — Mobile előtt az ostrommal haladnak. Steel serege Pensacolából jövő Mobile előtt megjelent és összekötésbe tette magát Canbyvel. Az ugynevezett spa-

nyol erőd előtt a szövetségi csapatok elsáncolták magukat; a városall vízi közlekedését az erődnek már elvágta és ágyutelepet állítottak föl.

Hunter és Campbell urakat Washingtonba várják, hogy a délnek az unioba újra belépéséről tanácskzzanak. Richmondban a szövetségi hatóságok engedélyével a virginiai törvénykezés több tagja gyűlést hívott egybe, hogy a béke helyreállítását és a háboru következtében támadt jogi kérdéseket tárgyalják. Egy felhivatalos lap, a „Washington Intelligencer“ nyilatkozatja, hogy Lincoln elnök rövid idő alatt beküldékény proclamatiót fog a déliekhez intézni; valószínűleg az elnök a congressust rendkívüli ülésre fogja összehívni. F. hó 11-én Lincoln beszédet tartott Washington polgáiraiból, miben a reconstrucio rendszeréről, mint azt Louisianaiban alkalmazták, emlékeztet meg és azt a többi államoknál, melyek az unioba viszsztatérni akarnak, alkalmazandónak nyilvánítja. Butler tábornok egy ünneplés alkalmával a déliek irányábani szabadelvti politika ellen beszélt. Az elnök proclamatiót bocsátott ki, melynek értelmében ekeky kivételal a déli államok minden kikötője zárva marad, míg mást nem határoznak. Egy második proclamatióban meg van határozva, hogy külföldi hadibajok az Egyesült államok kikötőiben csak oly szabadalmakat élvezzenek, mint melyeket ama nemzetek kikötőiben az Egyesült államok hajóinak engednek. Az Egyesült államok hajói most jogosítva vannak, tökéletes és barátságos egyenlőséget igényelni a többi hajózó nemzetekkel, habár előbb az Egyesült államok hadihajói nem is élvezték a teljes jogokat. A hadügyminister rendeletet bocsátott ki, hogy az ujonczozást mindenütt szüntessék meg, a fegyvervételeket szorítsák meg, a badügyi osztályok kiadásait kevesbítsék és a tábornokok és törzstisztek számát, a menynyire csak lehetséges szállítsák le.

Ujabb Páris, april 29. Lamarmora újabb körjegyzéke, melyben a kormányzék áttételét Florenczebe jelenti, minden európai kabinethez elküldetett. Azt mondják, ez alkalmul fog szolgálni, hogy több helyütt, a hol még Olaszország elismerve nincs, ez megtörténjék. A kormány kezdeményezése folytán a törvényhozótest Lincoln mellett rokonszenvi nyilatkozatot teend. Cowley lord, az amerikai események miatt Londonból Párisba érkezett, s már értekezett a külügyi hivatalban. A császár ma reggel indult utra, Algirba.

— Páris, apr. 30. A mai „Moniteur“ közzé teszi azon rendeletet, mely a császár-nét férje távolléte alatt kormányzónoi czim-mel ruházta fel. A császár a ministerium el-lenzése daczára utazott el. Johnson elnöksége aggodalmat okoz, miután Johnson korábban azt mondotta volna, hogy Angliától és Franciaországtól 700 millió dollár kárpótlást kellene követelni az amerikai kereskedés károsításá miatt. Napoleon herceg két hétre Korsikába utazik.

— Pétervár, april 29. A „Journal de St. Petersburg“ közleményt tartalmaz, mely rokonszenvet tanúsít Lincoln iránt, s reményét fejezi, hogy utódja mérséklet által méltó leend az elhunythoz.

Néhány nap óta erősbödni kezd az a hir, miszerint a császár visszaérkezte után Oroszország azonnal bizonyos parlamentarizs alkotmányt, sőt felelős ministeriumot fogna kapni. Az orosz parlament csak egy kamarából állana, még pedig úgy, hogy a mostani államtanács alakítottatnék azzá, hozzátételével a kormánykerületi gyűlésekből közvetett választás útján küldött bizonyos számú képviselőknél. E gyűlésekben a nemesség, a polgárság és a parasztság három-három, összesen kilencz jelöllet bírnának, s azokból választana a czár egyet-egyet az államtanácsba, melynek a ministerek is felelősök lennének.

— Páris, apr. 30. Legközelebb az a hir terjedt el, hogy egész Madrid fellázadt, azonban nem valósult ugyan e hir, mert csak az alcaldok köszöntek le, azonban az is tagadhatatlan, hogy a tetuani hg. fenyegetése azon 20,000 gyalog katonával s 5000 lovasal, 80 ágyuval, melyek a királynó ortal-mára vannak Madridban, nem igen ijesztett meg senkit, és nem oszlatta el az udvar és kormány aggodalmait. Az nem lehetetlen, hogy a kormánynak többsége lesz a senatusban és kamarában; de az is bizonyos, hogy az ország lakosságának legalább négy ötöd-része ellene van, s a legellentétebb pártok is ellene vannak, úgy hogy utóbb is kénytelen lesz magát az ugynevezett feketék karjai közé vetni, s programjokat elfogadni, holott átlátja, hogy Necedad progjammjával semmire sem fog menni. Vajlon a kormány a maga gyöngesége által fog-e elenyészni, vagy a királynó környezetének befolyása fogja bukását siettetni, az még kétséges kérdés. Mindenesetre legtöbb sajnálatra méltó maga az ország.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE április 29-kén 1865.

Table with columns for 'Allamadoség', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Földterhermentesítési kötvények', 'Sorsjegyek', and 'Pénznekem'. It lists various financial instruments and their market values.

Á t n é z é s e
a kolozsvári levél- és szekerposta indulásának s érkezésének.
Indul a levélposta:
Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:
Kolozsvaról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor.
Erdélyi piaci árak:
Tiszta búza, Rozs, Árpa, Zab, Török-búza, Marhabúza.

HIRDETÉSEK.

(147) Felszólítás
a „Victoria“ tüzkárbiztosító intézet t. cz. részvényeseihez.
A Victoria részvény aláírói által még befizetendő kilencz havi részlet közül az első részlet befizetésének határideje mai napon lejárván, az aláírási feltételek és a megerősített alapszabályok értelmében ezennel felszólítanak a t. cz. részvényesek, mikép a második részletet — az aláírtott részvényösszeg ujabbi három százalékját —

(140) Monostori mészárszék.
Alóírtak tisztelettel jelentjük a nagy érdemű városi és vidéki közönségnek, miszerint az eddig Burgya Márton ur által haszonbérben birtkolozsmonostori uradalmi mészárszékét és husaruló helyet közönsön több időre kibérelvén, ottan egyikünk u. m. Bénigni József felügyelete és kezelése mellett f. évi majus 1-től kezdőleg, illő árban, jövőre a legjobb marha és más szuro marhák husai fognak árultatni. Melyokon a t. cz. mind két rendű közönség kegyes pártfogását felkérjük Kolozsvarrt, april 27-én 1865. id. Bénigni Samu és Bénigni József mészáros mesterek.

(88) Komoly figyelmeztetés.
A tisztelt közönség, gyermekei egészségi állapotának megszerzése és a meglevőnek fenntartása tekintetéből, az általam feltalált és kiállított biztos hatású „Gilszta csokoládé“ obajtván megszerzei, e törekvésében — már többször — hamisítva utánozt készítménnyel lön rászedve

(148) CZETZ és KRAFT
ajánlják ujonan berendezett női- és férfi-divat kereskedésüket.
KOLOZSVÁRTT
belső közepuceza 542-dik szám (Folly-ház).
Ujonan berendezett szövet-kereskedésünkben kaphatók a legujabb és legszebb nyári Museline, Jacona és batizt-szövetek, 25 krtól 85 krig, nyári Gázé és Csipke-kendők, Swalok, Beduinok, nap-ernyők, női-topánok, legfinomabb női- és férfi-kesztyük, a legujabb-divatu női- és férfi-szalma-kalapok, díszítve 3 firtól 20 firtig, díszítetlen 2-firtól 6-firtig, a legszebb és tartósabb színű Karton-szövetek, 20 krtól 40 krig.

(18) Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA
Középponti raktára a „Gólyához“ czimzett gyógyszerár Bécében, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.
Figyelmeztetés. Miatán tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal árultaték, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját név-aláírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjokról ítélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lővén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvással mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyen szereknek megkülönböztetése végett, minden államán készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyegemmel vanellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papíron ezen esmerlelőjegy „Moll Seidlitz-pora“ (Moll's Seidlitz-Pulver) visznyomáson látható.

(149) EGY NŐ
ajánlkozik gazdaasszonyoknak, vagy apróbb gyermekek mellé nevelőnek.
Értekezhetni az Óvárban 198 számú házban özv. Seps Lajosnénál.

(135) Eladó szép birtok.
Nemes Doboka-vármegyében Motstól egy órányira fekvő Meleg-Földvár helységében egy jó és szép udvarházzal és jó gazdasági épületekkel elátott terjedelmes jószág eladó. Értekezhetni iránta Apa-Nagyfaluban Katona Elekkel személyesen.

(24-24) Vastartalmu szórp vörös chinából.
GRIMMALT és TARSÁ gyógyszerészek Párisban, rue de la Feuillade 7. sz.
Ez új gyógyszer, folyékony és kellemes alakban, két alkotórészből áll, a melyeket eddig felolvasztás nélkül nem lehetett vegyíteni, t. i. vasból, a vér elemből, és chinahéjból, egy a legnevezetesebb gyógyszerből. E gyógyszer legjobb sikerrel használják mindazon esetekben, ahol az erők s a vér rendes állapotának visszaállításáról van szó. Fialat lények sárga arczsinne, gyomorhajok, étvágyhiány, megromlott emésztés, vér-vizkór, verihány, a hólyagok rendetlenégei sat. gyorsan meggyógyulnak vagy enyhülnek ezen, Franciaországban egészségét fenntartóul használt gyógyszerrel.
Kapható az osz-ákbiradalom minden nevezetesebb gyógyszerártaiban.
Kolozsvarrt: WOLFF J. gyógyszerártaiban.

(134) A t. cz. nagyérdemű közönség meglegedésével öt év olta kezelt, és jelenben megnagyított vászon és kész fehérmű KERESKEDESÜNKET
közelebről egy megalapított hitelű házzal létre jött összeköttetésünknel fogva mindennemű viasszos — butor behuzásra igen czélszerűen használt —
angolbőr és parquette vászonnal nagy választékban gyarapítván, van szerencsénk jól berendezett raktárunkat a t. cz. nagyérdemű közönség eddigi tapasztalt szives pártfogásába ajánlani.
Kolozsvarrt, április 13. 1865.
DUHA és TAMÁSI.

(134) A t. cz. nagyérdemű közönség meglegedésével öt év olta kezelt, és jelenben megnagyított vászon és kész fehérmű KERESKEDESÜNKET
közelebről egy megalapított hitelű házzal létre jött összeköttetésünknel fogva mindennemű viasszos — butor behuzásra igen czélszerűen használt —
angolbőr és parquette vászonnal nagy választékban gyarapítván, van szerencsénk jól berendezett raktárunkat a t. cz. nagyérdemű közönség eddigi tapasztalt szives pártfogásába ajánlani.
Kolozsvarrt, április 13. 1865.
DUHA és TAMÁSI.